

Linnéjev herbarij je bil za tedanji čas sigurno največji. Linné nabiral je rastline užé od mladih nog po vseh krajih Švedije, Laplandije, na potovanjih po Danskem, Nemčiji, Holandiji, Angleškem in Francoskem. Mnogo rastlin dobil je tudi v Cliffortovem vrtu, katerega je vodil 3 leta. Dobil je pa tudi rastline od prijateljev ter potovalcev, tako: vse dublete iz Cliffortovega herbarija, od van Royena rastline iz botaničnega vrta v Leydenu, od dra. Gronovius-a rastline iz Virginije, od Jussieu-a iz Pariza, od Gmelina sibirijske rastline, od Browne-ja rastline iz Jamaike, od prof. Kalma rastline iz Severne Amerike, od prof. Löffling-a španske, od dra. Hasselquista iz Natolije, Egipta in Palestine, od pastora Osbecka iz Kitaja in Jave, od dra. Bastera iz Zelandije, zbirke od Lagerströma in Claes Alströmera, od Kleinhoff-a iz Jave itd. Razén tega pošiljali so mu razni botaniki rastline iz vseh krajev, vprašajoči ga za njegovo mnenje. Iz Avstrije pošiljala sta mu Jaquin in Scopoli, zadnji Kranjske rastline.

Po smrti Smith-a l. 1829. kupila je Linnéjev herbarij „Linnéjeva družba“ v Londonu (Linnean Society) za 3000 gvinéj ter dobila zraven tudi vse zbirke Smith-a in njegovo knjižnico. Omenjeni herbarij se zeló skrbno hrani v treh zeleno pobarvanih omarah v Londonu. Škoda je le, da vse dragocene zbirke Linnéjeve niso ostale v domovini — Švediji. —

Pa vrnimo se k Linnéjevemu sestavu. Ta je našel mnogo pristašev, mnogo tudi takih, ki so težili za vzvišenim ciljem, da storé naravno klasifikacijo. Prvi odločnejši korak v tem smislu učinil je Bernard de Jussieu. V Saint-Germain-u uredil si je vojvoda Noailles vrt poln tujih rastlin, a kralj Ludovik XIV. videvši ga, hoče ga nadkriliti ter si napravi botanični vrt v Trianonu pri Versailles-u. Po kraljevi smrti izročil je urejenje vrta mladi kralj Ludovik XV. Bernardu de Jussieu-ju. Pri tem mu je pomagala zlasti gospa Pompadour, ki je zeló ljubila in podpirala znanosti. Ta vrt je bil izvrstna šola mlademu Jussieuju (Antonie Laurent Jussieu † 1836), kateri se je bil naučil od svojega strica prve temelje naravne klasifikacije, kajti rastline so bile razvrščene po ródih in razredih. Oči se mu odpró in z neumornim delom dobil je jasnejši pogled v rastlinstvo. L. 1789. izdá svojo slavno delo: „Genera plantarum“ (rastlinski ródi), s katerim je zeló pospešil naravno klasifikacijo. Vender to delo še ni bilo popolno. Dovršili so šele pozneje Avgustin Pyrame de Candolle († 1841), Štefan Endlicher († 1849) in Robert Browu († 1858), od katerih je bil prvi Francoz, drugi Nemec, tretji pa Anglež. Nú naravna klasifikacija še dandanes ní povse izdelana ter še ima mladi naraščaj botanikov dovolj dela. —

Obžalovati je le, da se je botanična veda toli počasno razvijala — skozi 2000 let bil je skoraj vsak napredek nemogoč —, da se takoj za Theophrastom ni porodil kaki Linné, Jussieu itd. Tedaj bi rastlinstvo dandanes opazovali povsem z drugimi očmi.

Opis šolske občine Blagovica

v zemljepisnem, prirodopisnem in zgodovinskem oziru v korist metodiki domovinoslovnega pouka.

Sestavil **Fran Marolt.**

(Konec.)

Sedaj idimo od Adámčeka po glavni cesti dalje!

Predno pridemo do Petričeve žage, zapazimo, da na desni strani glavne ceste čez brv steza nekam pelje. Kam? — Na Goljke in Uranke. — Ali je tù gori tudi toliko hiš, kakor v dolini poleg glavne ceste? — Tukaj gori so le posamezne hiše. Taki kraj, kjer se je malo ljudi naselilo, recimo 2, 3, 4 gospodarji, imenuje se sêlo.

Kaj so Uranke? Kaj Goljke? Koliko hiš je na Goljkah? — Samo jedna. — Čegava je? — Goljkarjeva. Kaj je Goljkar? — Kolar. — Koliko hiš je na Urankah? — 3. — Kako imenujemo hrib nad Urankam? — Voblek. — Idimo po stezi v dolino nazaj! Tù je žaga. Čegava je ta žaga? — Krištofčeva žaga. — Kaj žago goni? Koliko žag goni tukaj Rádomlja? — Kaj žagajo žage? Kdo na nje pazi? — Čegava hiša je žagi nasproti? — Prelóvšekova hiša. — Kaj je spredaj ob cesti? — Leseno znamenje. Kaj je na levi strani hiše? — Hlev. — Kaj je za hišo? — Svinjak. — Kaj še? — Kozolec. — Idimo po cesti dalje! Poleg Krištofčeve žage je čegava koča? — Jergovčeva koča. — Tù dalje naredí cesta zopet majhen ovinek. Ravno na ovinku odcepi se od leve strani glavne ceste kolovozna pot. Kam pelje? — K Topolšek. — Čegava hiša stoji tù? — Topolšekova. — Kaj je spredaj pred hišo? Kozolec. — Zadaj? — Svinjak. — Na desnej strani? Hlev. — Za hlevom? — Svisli. — Idimo po tej poti nazaj na glavno cesto! Kaj je tik glavne ceste? — Friškovčeva hiša. — Čegava koča je tù dalje ob poti? — Grmarjeva koča. — Katera hiša je zadaj za Friškovčevo? — Tomaževa hiša. — Nasproti Friškovčeve koče pelje od desne strani glavne ceste steza čez brv. Kam? I! — H Kováču. — Kaj je zadaj za hišo? — Kozolec. — Idimo na glavno cesto nazaj! Poleg Tomažčeve hiše stoji še jedna. Čegava je? — Petričeva koča. — Ali stanuje kedo notri? — Prazna je. — Od tù dalje vidimo, da je glavna cesta lepo ravna. Taka je do meje vasi Blagovica.

Čegav malin je tù na desni strani glavne ceste? — Krištofčev malin. — Kaj je z malinom v zvezi? — Žaga. — Kaj je na desnej strani malina čez Rádomljo? — Brv. — Pazite! Brv zaznamovamo z dvema črtama vzporednicama. Tù vodi od l. strani glavne ceste kolovozna pot nekam. Kam? — K Tomažčevemu hlevu. — Na levi strani te poti stojé svisli, za njimi pa jako dolg kozolec. Čegavo je vse to? — Krištofčevo. — Dalje je na levi strani glavne ceste velika hiša. Čegava je? — Krištofčeva hiša. — Kaj je spredaj pred hišo? — Hlev. — Kaj je zadaj za hišo? — Svinjak. — In za tem? — Drvarnica. — Kaj je na levi strani svinjaka? — Vrt. — In poleg tega? Čebelnjak. — Kaj je na desnej strani hiše? — Kaj je na levi strani hleva? — Leseno znamenje. — Sedaj smo prišli do mostu. Kateri potok teče pod njim? Petelinšica. — Kje pa v Rádomljo teče? — Za Petričevim hlevom. — Sedaj smo na meji vasi Blagovice. Kakor čez most stopimo, smo užé v sosednji vasi, v Petelinku.

Katero vas smo opisali? — Vstanite vsi, kateri ste iz Blagovice domá! Sédite! Vi poznate užé vašo vas natanko; prihodnjič šli bodemo čez ta-le (kazáje) most po glavni cesti dalje ter bodemo prišli v tvojo domačo vas (kazaje učenca iz Petelinka.) Tudi tvojo domačo vas bodemo také opisali! Oglejte si jo, da nam znate prihodnjič kaj povedati!

Sedaj smo veliko hiš našteli in imenovali. Veliko hiš skupaj imenuje se vas. Kaj je vas? — Prebivalci vasi imenujejo se vaščani. — Sedaj nam bodete našteli vse hiše, katere stojé poleg leve strani glavne ceste! Naštej jih I! — Poleg leve strani glavne ceste so sledeče hiše: Drenovšekova, Piskarjeva, Krivinova, farovž, šola, Bizeljeva koča, Bizeljeva hiša, Štacnarjeva hiša, Škrjančeva hiša i. t. d.

Koliko hiš je poleg leve strani glavne ceste? — 18. — Naštej nam ti hiše, ki stojé poleg desne strani glavne ceste! I! — Poleg desne strani glavne ceste stojé te-le hiše: Žóharjeva, Krivinova, Krivinova koča, Brezovčeva hiša i. t. d.

Koliko hiš je poleg desne strani glavne ceste? — 9. — Koliko hiš je tedaj v naši vasi? — 27. — Ako prištejemo še cerkev, največje in najlepše poslopje v vasi, imamo 28 hiš.

Kdo v teh hišah stanuje? — Ljudje. — Jaz vam bom povedal, koliko nas je vseh skupaj! V Blagovici prebiva 94 možkih in 84 ženskih, skupaj 178 prebivalcev. Koliko prebivalcev šteje naša vas?

Sedaj veste užé mnogo v vašej vasi! Hiše te vidite vsak dan iz šole gredé. Vidite jih pa i tù na šolskej tabli vse naenkrat. Jaz sem vam jih narisal. Pridi in pokaži Drenovšekovo hišo, I.! — Ta jo je užé našel! Pokaži šolo, cerkev, Piskarjevo hišo i. t. d.

Več učencev kaže in imenuje hiše.

Tudi potočke imate tù zaznamovane!

Pridi in pokaži nam Rádómljo, I.! — Tatermana! Zlatenšico. Belšico itd.

Takó primeroma učitelj z učenci snov ponóví ter se prepriča, poznajo li učenci vse na tabli narisano. To je prva vaja čítanja in iskanja raz zemljevida. Prihodnjo uro zrisal in pripravil bode si vas (pred poukom), katero učenci užé poznajo; k tej zrisal bode v navzočnosti učencev novo in zopet novo. Naposled vidijo učenci več vasi, in vender se zamorejo dobro orijentirati. Kaj umestno in koristno je, ako si učitelj sam izdelá zemljevid šolske občine, recimo v velikosti Bauerjeve „Kranjske“. Jaz sam naložil sem si ta trud ter izdelal zemljevid šolske občine Blagovica po generalstabnem zemljevidu (se vé da mi je bilo dosti pririsati!) v merilu 1 : 2000 na trd papir ter ga prilepil na platno. Kako veselje zavládalo je v šoli, ko sem ga prvíkrat na steno obesil! Vsak hotel je prvi svojo hišo poiskati! Tudi je umestno, da učitelj pokliče pred poukom jednega ali dva učenca k zemljevidu, kjer se vadita mesto — šepetati — raz zemljevida čítati. Polagoma pridejo vsi na vrsto.

Na ta način nam je obravnavati občino. Se vé, da so to moji osobni nazori, vem da „več očí več vidi“. Zato bilo bi meni ter gotovo i vsem tovarišem ustrezéno, ko bi se o tej zadevi še kedo oglasil, nekoliko — „pobrkjal“!

Učitelj preide tedaj na zemljevid šolske občine. To razdeli naposled v politično, farno in šolsko občino. Boljši učenci s početka tudi lahko rišejo sè svinčnikom na papir, s početka hišo, jedno, dve, potem vso vas, jedno, dve vasi, vso občino. Da to z velikim veseljem delajo, uvidel je vsak.

Tako nam je možno kaj uspeha. Z domačijo se dalje bavimo, pa bodo otroci gotovo na tej dobri podlogi i dobro napredovali.

U č i l a.

(Spisal J. Lapajne.)

(Dalje.)

Učila za rastlinstvo.

Najcenejša in najboljša učila za ta predmet so sveže rastlinice, zlasti cvetice, katere naj otroci soboj v šolo prinašajo, kakor hitro pokukajo izpod snežne odeje. Drugo prav ceno učilo je narava sama, kamor naj učitelj večkrat otroke pelje, in kjer naj jim kaže in imenuje rastoče drevje, grmovje, strupene rastline, žita, trave, gobe itd. Neobhodno potrebno učilo za rastlinstvo je dobro urejen šolski vrt. Dobro služi sevédá tudi herbarij. Kako se herbarij (zbirka posušenih rastlin) opravi in uredi, o tem je dobil sleherni dijak v šolah navod. Podučiti se more o tem tudi iz knjige: Egger: Der Naturliensammler.

Odobrene slike rastlinstva so razen užé navedenih te-le:

1. Ahles-Unsere wichtigeren Giftgewächse. 2 dela po 5¼ mark.